

Special attention is focused on the author's specifications of Ukrainian reality. The author notes that the time of independence allowed greatly expand the actual content of the culture, the value in the national interests of Ukraine. The factual material of citizens' cultural interests, their place and role in the formation of national interests of Ukraine has been determined. The role and place of ideology in the national interest has been revealed. National interests in its essence must be higher than any ideology, as most serve as an ideology, taking over the functions of the latter.

Analysis of the specific source base allowed the author to isolate certain number of components of the national interest in Ukrainian culture. This article analyzes the Ukrainian realities defined by their influence on the formation of national interest. According to the author it is essential to have consolidation of all interested parties of Ukrainian cultural state subjects to solve the problems. Activity of various actors who are interested in the development of Ukrainian culture is intended primarily to influence the conduct of the actual policy in the country, to promote coordination among all participants culturally creative process.

The author says, there is a need to develop common organizational and legal principles with the general trends in the regulation of relations in the cultural politics of other countries.

According to the author, the basis of government guarantees of the preservation and development of culture is public funding and therefore their legal regulation. The article ends with fundamental conclusions which allow determining the practical significance of theoretical positions discussed in the article. The author claims that, the formation of national interests is a long historical and evolutionary process that is carried out in a complex interplay of economic, social, national, mental and other factors that are combined to determine the content and nature of the cultural and historical experiences of the people.

As such, the national interest is a socio-historical phenomenon and can not exist independently of the cultural awareness of their speakers. They have the closest relationship with the cultural identity of a particular nation.

In order to build a democratic state and the realization of the above objectives, national interests must take into account not only the representatives of civil society, and most importantly – government agencies and officials. This activity should be aimed at improving the state mechanisms that would allow the foundation of any business to put national interest in priority.

Key words: culture, cultural function, the national interest, people, government, civil society.

УДК 168.522

Овчарук Ольга Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент

МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ЛЮДИНИ

У статті на основі узагальнення теоретичного досвіду наукових знань, розвиток яких припадає на першу половину ХХ століття, зокрема психологічної антропології, етноантропології та етнопсихології, обґрунтовано методологічний потенціал методу моделювання як способу формування образу людини у культурологічному контексті.

Ключові слова: модель, моделювання, модальна особистість, базовий тип особистості, метод пізнання, психологізм, психологічна антропологія, етноантропологія, етнопсихологія.

Питання про те, якою має бути людина майбутнього, є одним з найскладніших як у філософському, так і загальногуманітарному плані. Втім, від цього воно не стає менш привабливим як для вивчення вітчизняною, так і зарубіжною думкою, а також для дослідників, які представляють різні напрями наукових знань – філософію, філософську антропологію, естетику, етнопсихологію, соціологію, мистецтвознавство тощо. До осмислення людини як феномена культури долучається сьогодні і культурологія, методологічний інструментарій якої дає змогу застосувати широкий спектр сучасних наукових підходів та методологічних стратегій, сукупність яких створює унікальні можливості для розширення наукового простору пізнання.

Водночас функціонування культурології в умовах поліметодології не знімає важливого питання, пов'язаного із необхідністю розширення методологічних можливостей культурологічного знання, розвиток якого відбувається на засадах міжнаукового підходу. У цьому контексті актуальним, на нашу думку, виглядає залучення теоретичного потенціалу методу моделювання та обґрунтування його можливостей у сфері культурологічного дослідницького пошуку. Попри широке застосування названого методу в багатьох галузях знань – від ядерної фізики, комп'ютерних технологій, фізіології тощо – а також у різних напрямках гуманітаристики, зокрема у царині філософії, естетики, мистецтвознавства (Д. Белл, В. Бранський, Ю. Борев, О. Мороз, О. Оніщенко, Л. Столович, В. Федь та ін.), від-

сутність відповідної методологічної рефлексії у сучасних наукових розвідках культурологічного спрямування доводить актуальність заявленої проблематики.

Отже, мета статті – на основі узагальнення теоретичного досвіду наук про культуру початку ХХ століття виявити методологічний потенціал методу моделювання як способу формування образу людини у культурологічному контексті.

З огляду на поставлену мету зауважимо, що звернення до окресленої проблематики зумовлена низкою факторів. Так, спостереження доводять, що суттєвою особливістю сучасної культури є формування поряд із традиційним її нового образу. Традиційний образ світової культури пов'язаний, передусім, з ідеями її історичної та органічної цілісності, уявленнями про норми, правила, традиції, звичаї тощо. Новий образ культури дедалі більше асоціюється із розвитком ноосферного, планетарного мислення, ідеями екогуманізму та універсалізму, а також включає поступову відмову від спрощених раціональних схем вирішення культурних проблем, зростання ролі розуміючої рефлексії стосовно чужих культур, визнання правомірності існування множинності істин.

При цьому такий тип формування сучасної культури породжує й новий образ людини, адже в умовах соціокультурних трансформацій, що відбуваються на межі тисячоліть, завершується процес існування одного типу людини та створюються умови для формування іншого. Окреслений контекст обумовлює необхідність готувати умови для формування людини прийдешньої культури та цивілізації. "Якщо практична реалізація нових форм життя та інтелектуальне забезпечення стануть ефективними, життєвими, достатньо активними, то це приведе до появи іншої "постновоєвропейської" (М. Бердяєв напевно сказав би "метаісторичної") людини" – зауважує сучасний російський вчений В. М. Розін [6, 48].

Втім, практично зорієнтоване завдання має бути розв'язане передусім на теоретичному рівні. З огляду на це у сферу культурології мають бути залучені такі наукові методи пізнання, функції та методологічний потенціал яких сприятиме продуктивній реалізації відповідних дослідницьких процедур. Саме до таких традиційних з одного боку та інноваційних з іншого, на нашу думку, може бути віднесений метод моделювання як загальнонауковий інструмент пізнання, що має достатньо тривалу історію розвитку та широкий теоретичний досвід опрацювання. Оскільки означений метод сформувався на основі залучення у наукову практику поняття "модель", то наразі звернемося перш за все до аналізу розробки саме цього поняття.

Поняття "модель" (від латинського *modulus* – міра, зразок, норма) є широко вживаним у науковій літературі. Різні підходи до його тлумачення присутні у працях російської та українських дослідників (А. Грицанов, С. Лебедев, А. Івін, Б. Бірюков, І. Кондрашин, В. Штоф, В. Федь та ін.). У найширшому сенсі його розуміють як деякий мисленнєвий або знаковий образ об'єкта (зокрема умовний чи уявний). До їх числа відносяться гносеологічні зразки, а саме – відтворення, віддзеркалення досліджуваного об'єкта або системи об'єктів у вигляді наукових теорій, формул, описів тощо. З іншого боку під моделлю розуміють спеціально створений або спеціально підібраний об'єкт, що відтворює його значущі характеристики. На думку українського дослідника О. Мороза, в загальному розумінні, модель – це "аналог (графік, схема, знакова система, структура) певного об'єкта (оригіналу), фрагментарна реальності, артефактів, витворів культури, концептуально-теоретичних утворень тощо" [4, 391].

У філософії поняття "модель" часто застосовується в умоглядному плані, зокрема як аналог "теорії" у тих випадках, коли ця теорія ще недостатньо розроблена та приховує багато незрозумілих питань. Так, ще у працях Демокрита та Епікура йдеться про атоми, їхню форму та способи взаємодії. Ці уявлення представляють собою різні теоретичні (ідеальні) моделі певних форм та змістовних основ буття й тим самим розкриваючи можливості для широкого спектру можливостей та спроб моделювання. Отже, за способом утворення моделі можуть бути поділені на дві великі групи – фізичні (матеріальні) та теоретичні (світоглядні або умоглядні). Виходячи з того, що будь-яка модель – як матеріальна, так і ідеальна являє собою певну форму відображення дійсності, то вона виступає як особлива форма, яка дає специфічний образ явищ дійсності [9, 655-656]. Виходячи з цього, В. А. Штоф розрізняє моделі за формами, а саме: образні, побудовані з почуттєво наочних елементів; знакові, у яких елементи відносин та властивостей явищ, що моделюються, виражені за допомогою певних знаків; змішані, що об'єднують властивості образних та знакових моделей [10, 23].

Загалом, аналізуючи досвід теоретичного опрацювання поняття "модель" та моделювання як загальнонаукового методу пізнання слід зазначити, що і модель як схема пояснення будь-якого явища, і моделювання як аналітичний і прогностичний чинник завжди перебували під пильним наглядом філософської науки, утворюючи тим самим класичну традицію філософування. Про це свідчить аналіз як довідкової філософської літератури, а саме – філософських словників радянської доби, так і сучасних довідкових видань [8, 9].

Втім, сьогодні маємо приклади застосування названого методу в дослідженні сучасної культурфілософської проблематики. Так, на думку сучасного вітчизняного дослідника В. А. Федя, метод моделювання виступає конструктивною основою дослідження культуротворчих процесів задля виявлення певних характеристик моделей культури, а також з метою моделювання сутнісних основ її буття та виявлення майбутніх перспектив. Водночас, привертає увагу твердження автора про можливість застосування методу моделювання не тільки як уявної, а й матеріально реалізованої системи, яка спричиняє нову інформацію про культуротворчість як процес, що реалізується на світоглядному та практичному рівні [7, 33]. Цей висновок, у якому зроблено наголос саме на можливості практичної реалізації розроблених певних моделей буття, з високою ступеню вірогідності може бути використаний відносно формування моделі людини у царині культурології, адже йдеться про моделювання не тільки як спосіб пізнання, а й його результат.

Принагідно зауважимо, що застосування методу моделювання у інших сферах гуманітаристики, зокрема у мистецтвознавстві та естетиці, в значній мірі пов'язано із осмисленням проблеми художнього образу. Про це свідчать наукові розвідки, що вміщені у працях відомих вітчизняних та російських вчених, створених у різні історичні періоди. Серед найбільш показових назовемо: "Естетика" Ю. Б. Борєва (М., 1988), "Жизнь – творчество – человек. Функции художественной деятельности" Л. Н. Столовича (М., 1985), "Искусство и философия" В. П. Бранського (Калінінград, 1999), "Художня творчість: проект неklasичної естетики" О. І. Оніщенко (К., 2008), "Естетика синтезу: категорії, універсалії, парадигми" Т. І. Орлової (К., 2002) та ін. Розглядаючи різні аспекти як в цілому художньої творчості, так і художнього образу зокрема, вчені, з урахуванням відповідної наукової специфіки, продуктивно використовують поняття моделі та методу моделювання у проблемному полі мистецтвознавства та естетики – класичної і неklasичної також.

Проведений аналіз досвіду застосування методу моделювання у різних сферах гуманітаристики – філософії, естетиці та мистецтвознавстві свідчить про брак наукових розвідок аналогічного спрямування у царині культурології, що актуалізує необхідність висвітлення історичної динаміки його залучення в аспекті теоретичного та практичного розвитку культурологічного знання.

Слід зазначити, що як методологічний інструментарій поняття "модель" активно почало використовуватися на початку ХХ століття у різних напрямках розвитку гуманітарної думки – соціології, психології, етнопсихології, а також у практиці таких видів мистецтв як літературна творчість, образотворче мистецтво, театральна драматургія тощо. Об'єднуючим чинником цих процесів стало поширення психоаналітичної традиції як універсальної мови та загальної методології усього комплексу гуманітарних наук. Характеризуючи загальні тенденції становлення культурологічного знання на межі ХІХ – ХХ століть, сучасні вчені С. Неретіна та О. Огурцов вказують на те, що у цей період на основі саме психології намагалися перебудувати і історію, і лінгвістику, і теорію мистецтва. "Психологізм був способом методологічного та теоретичного обґрунтування усіх гуманітарних наук. Екстраполяція понять і методів психології приводили до того, що уся сфера гуманітарних наук ототожнювалася з науками про дух, а методи дослідження духовних феноменів і процесів ототожнювалися з методами дослідження психіки" [5, 267].

Окреслені тенденції стали визначальними як у формуванні нових наукових поглядів на науки про культуру як принципово відмінні у порівнянні з природничими науками, так і спричинили необхідність розробки нового методологічного інструментарію. Саме у цьому контексті такі категоріальні конструкти, як "модель", "культурна модель", "модальна особистість" та, власне, метод моделювання як інструмент пізнання набули в першій половині ХХ століття активного застосування в розвитку таких напрямів наукових знань, як психологічна антропологія, етноантропологія та етнопсихологія.

У межах цих галузей знань відбувалася спроба осмислити зв'язок між психологією та культурою, дослідити культуру та індивіда в комплексі – індивіда як представника певної культури, а також з'ясувати зв'язок між культурою, прийнятою у даному суспільстві та особистістю як носія цієї культури. Ці магістральні напрями наукових пошуків реалізовувалися у 20-30-х рр. ХХ ст. американською "етнопсихологічною школою", яку очолив А. Кардінер, а відомими представниками були – Ф. Боас, Р. Бенедикт, М. Мід, Р. Лінтон, К. Клакхон, К. Дюбуа Дж. Хонігман та ін. В результаті досліджень, здійснених вчених-антропологами, був сформований напрям "Культура-та-особистість", а також покладено початок систематичним теоретичним пошукам засад функціонування етносу і тих психологічних складових, які є єдиними для усіх членів етнокультурного співтовариства.

У межах напрямку "Культура-та-особистість" особлива увага була присвячена розробці поняття культурних моделей. Основна ідея полягала у тому, що кожній культурі притаманний певний специфічний тип особистості, який визначає характер тієї чи іншої культури. На цій основі виділялася певна домінантна модель поведінки або визначальна психологічна риса. Важливим кроком на шляху

розробки цієї концепції стала праця Р. Бенедикт "Моделі культури" (1934). В ній авторка, не обмежуючись звичайним описом поведінки індивіда як продукту своєї культури, доводить, що кожна культура має унікальну конфігурацію внутрішніх культурних елементів, які усі об'єднані однією культурною темою, яка не тільки визначає співвідношення елементів культури один з одним, а й і їх зміст. Обґрунтовуючи не абияку пластичність людської природи, її зв'язку із соціальним та культурним оточенням, дослідниця доходить висновків про існування відмінних стандартів у різних етнічних культурах, а пошук нею спільностей між структурою культури та структурою особистості дає можливість стверджувати, що культура уподібнюється особистості, а індивід у свою чергу стає "мікрокосмом культури" [3, 16].

Так, відома праця Р. Бенедикт стала одним з перших досліджень, присвячених розумінню культури як моделі особистості. Крім того, поняття культурних моделей набуло подальшого розвитку як ключового для психологічної антропології та культурології, яке в процесі розвитку науки інтегрувалося у різний спосіб, але завжди залишалися у центрі уваги.

Основним поняттям американської "етнопсихологічної школи" (Р. Бенедикт, Р. Лінтон, Є. Сепер), яку очолював А. Кардінер, став "базовий тип особистості". Цей концепт уособлює уявлення про певний культурний образ людини, який продукується і відтворюється певною культурою через відповідні механізми культурної комунікації і впливу. Тим самим окреслений концепт являє собою відповідну модель особистості, яка притаманна певному типу культури. Представники американської етнопсихології концентрували свою увагу на не на суспільстві в цілому, а саме на культурі, оскільки поняття "основної особистості" могло бути застосоване лише по відношенню до людей, які володіли спільною культурою. До параметрів основної особистості були віднесені образ мислення, почуття, що складають свого роду усереднений характер окремої культури, риси якої розглядалися як суттєві ознаки досліджуваного народу.

Так, на думку А. Кардинера, у кожному суспільстві є один домінуючий тип особистості, який може бути виявлений за допомогою психологічних та терапевтичних методик і який визначає усі культурні прояви суспільства. Основою концепції А. Кардинера є припущення про те, що наявність в тій чи іншій культурі "основної особистісної структури" зумовлена функціонуванням єдиної культурної практики, що сприяє виробленню схожих психологічних рис у всіх членів того чи іншого суспільства. Розробляючи психологічну модель базового типу особистості певної культури, вчений обґрунтовував ідею про наявність у неї характерних несвідомих комплексів, що формуються у процесі соціалізації. Вони, у свою чергу, впливають як на поведінку людини, так і на характер сприйняття нею навколишнього світу.

Дещо пізніше послідовниця А. Кардинера – К. Дюбуа, не відкидаючи поняття "основної особистісної структури", експліцитно запропонувала нове поняття "модальна особистість" (modal personality), що стало більш прийнятним для дослідницької антропологічної практики. Під "модальною особистістю" розумілася певна збиральна особистість, яка уособлює особливості, риси характеру та психологічні характеристики, що притаманні більшості дорослих членів даної нації. Причому подальші дослідження, пов'язані із вивченням національного характеру, будувалися на основі вже розроблених понять "основної особистісної структури" та "модальної особистості", а також пов'язувалися із виявленням частоти розповсюдження певних особистісних моделей у даному суспільстві. Втім, їх результати довели відсутність в певній культурі одного типу особистості. Натомість була визнана їх суттєва варіативність.

Поняття "модель" отримала суттєву розробку у творчості відомого вченого – антрополога Дж. Хонігмана. У праці "Культура та особистість" (1954) автор виділяв два типи явищ, пов'язаних із культурою, а саме: соціально стандартизовану поведінку – дії, мислення, почуття деякої групи та матеріальні продукти поведінки цієї групи. У цьому зв'язку термін "модель" визначається Хонігманом як "відносно закріплений спосіб активності, мислення або почування (сприйняття)" [1, 143]. На думку вченого, моделі культури можуть бути ідеальними та реальними. Відповідно, моделі особистості можуть бути універсальними та особливими, спеціальними для певного класу та категорії людей.

Розглядаючи проблему взаємозв'язку культури та особистості, а також засвоєння індивідом культурних зразків поведінки, за Дж. Хонігманом, це відбувається у процесі моделювання, під час акультурації та відповідно до певного типу ідеальної особистості, яка демонструє ціннісні орієнтації, притаманні кожній культурі. З огляду на це, особистість для Хонігмана "означає культуру, віддзеркалену в індивідуальній поведінці" [1, 187].

В цілому розробка відомими американськими та європейськими антропологами початку ХХ століття концептів "основної (базової) особистості", "модальної особистості", "основної особистісної структури" як ключових понять напряму "Культура-та-особистість" сприяла не тільки формуванню важливого методологічного інструментарію в межах досліджень культурної та психологічної антро-

пології, етноантропології та етнопсихології, а й виявила спільність тогочасних наукових пошуків серед цілого спектру філософських напрямів, що займалися дослідженнями культури. Серед них – неокантіанство, позитивізм, марксизм, феноменологія, активний розвиток яких призвів до формування спільного інтересу до проблематики, яка була висунута на передній край тогочасних вітчизняних та європейських наукових досліджень, центром яких стає людина як базова модель культурної епохи у її історичній динаміці. Більш того, розвиток психоаналітичної традиції демонструє тенденцію, пов'язану із осмисленням явищ суспільної психології, яка відходить від біологізаторських тлумачень та залучає до пояснювальних схем культурологічні поняття та ідеї.

Ключовим поняттям етнопсихології став "базовий тип особистості", тобто певний культурний образ людини, який продукується і відтворюється певною культурою через відповідні механізми культурної комунікації і впливу. Головним досягненням школи етнопсихології було акцентування уваги на понятті та феномені "особистість" та спроба її детального вивчення в конкретному культурному контексті. Первинною реальністю для вчених-антропологів був індивід, особистість, а тому саме з вивчення особистості та індивіду, на їх думку, потрібно було починати вивчення кожного народу. Важливо відзначити, що представники вищезначеної школи сконцентрували свою увагу не на суспільстві у цілому, а саме на культурі. Відтак поняття основної особистості могло бути застосоване лише до людей, які володіли спільною культурою, що дало можливість сформулювати важливий загальнофілософський та культурологічний принцип про зв'язок культури з відповідним "базовим типом" особистості, який властивий певному етносу та складає основу його сутності та етнічної окремішності.

Література

1. Белик А. А. Культурология. Антропологические теории культур /А. А. Белик. – М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т., 1999. – 241 с.
2. Лурье С. В. Историческая этнология: Учебное пособие для вузов/ С. В. Лурье. – М.: Аспект Прогресс, 1997. – 448 с.
3. Лурье С. В. Психологическая антропология: история, современное состояние, перспективы: учеб. пособие для вузов. – 2-е изд. / С. В. Лурье. – М.: Академический проект: Альма Матер, 2005. – 624 с.
4. Мороз О. Модель //Філософський енциклопедичний словник. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
5. Неретина С. Время культуры / С. Неретина, А. Огурцов. – СПб.: Изд-во РХГИ, 2000. – 344 с.
6. Розин В.М. Культурология : учебник / В. М. Розин. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарики, 2003. – 462 с.
7. Федь В. А. Культуротворче буття: Монографія /Володимир Федь. – Слов'янськ: "Печатний двор", 2009. – 288 с.
8. Философский словарь /под. ред И. Т. Фролова. Изд. 5-е. – М.: Изд-во полит. лит-ры, 1986. – 590 с.
9. Філософський енциклопедичний словник / Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
10. Штоф В. А. Моделирование и философия / В. А. Штоф. – М.-Л.: Наука, 1966. – 310 с.

References

1. Belik A. A. Kul'turologiya. Antropologicheskie teorii kul'tur /A. A. Belik. – М.: Рос. gos. gumanit. un-t., 1999. – 241 s.
2. Lur'e S. V. Istoricheskaya etnologiya: Uchebnoe posobie dlya vuzov/ S. V. Lur'e. – М.: Aspekt Progress, 1997. – 448 s.
3. Lur'e S. V. Psikhologicheskaya antropologiya: istoriya, sovremennoe sostoyanie, perspektivy: ucheb. posobie dlya vuzov. – 2-е изд. / S. V. Lur'e. – М.: Akademicheskij proekt: Al'ma Mater, 2005. – 624 s.
4. Moroz O. Model //Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk. – К. : Abrys, 2002. – 742 s.
5. Neretina S. Vremya kul'tury / S. Neretina, A. Ogurtsov. – SPb.: Izd-vo RKhGI, 2000. – 344 s.
6. Rozin V.M. Kul'turologiya : uchebnik / V. M. Rozin. – 2-е изд., pererab. i dop. – М. : Gardariki, 2003. – 462 s.
7. Fed V. A. Kulturotvorche butia: Monohrafiia /Volodymyr Fed. – Sloviansk: "Pechatnyi dvor", 2009. – 288 s.
8. Filosofskiy slovar' /pod. red I. T. Frolova. Izd. 5-е. – М.: Izd-vo polit. lit-ry, 1986. – 590 s.
9. Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk / In-t filosofii im. H. S. Skovorody NAN Ukrainy. – К.: Abrys, 2002. – 742 s.
10. Shtof V. A. Modelirovanie i filosofiya / V. A. Shtof. – М.-L.: Nauka, 1966. – 310 s.

Овчарук О. В. Моделирование как методологический фактор формирования образа человека

В статье на основе обобщения теоретического опыта научных знаний, развитие которых приходится на первую половину XX века, в частности психологической антропологии, этноантропологии и этнопсихологии, обоснованно методологический потенциал метода моделирования как способа формирования образа человека в культурологическом контексте.

Ключевые слова: модель, моделирование, модальная личность, базовый тип личности, метод познания, психологизм, психологическая антропология, этноантропология, этнопсихология.

Ovcharuk O. Modeling methodologically factor of images of man

On the basis of theoretical generalization of experience of scientific knowledge, the development of which occur in the first half of the twentieth century – Psychological Anthropology and ethnic psychology etnoantropolohiyi The methodological potential of the method as a way of modeling the image of man in the cultural context.

Proved that the question of what should be the man of the future is one of the most difficult as the philosophical and humanities background. However, the understanding of man as a cultural phenomenon is now attached and cultural studies, methodological tools which allows you to use a wide range of modern scientific approaches and methodological strategies, the totality of which provides unique opportunities for expanding research area of knowledge. Despite the widespread use of the named method in many fields of knowledge, from nuclear physics, computer technology, physiology, etc., and in different directions humanities, especially in the realm of philosophy, aesthetics, art criticism (D. Bell, V. Bran, J. Boryev, Moroz, A. Onishchenko, L. Stolovych, V. Fed etc.), lack of appropriate methodological reflection on modern scientific quests cultural orientation proves the relevance of the stated problems.

It is indicated that reference to the described problems caused by several factors. Thus, the observations show that the essential feature of modern culture is to develop alongside its traditional new image. The traditional image of world culture is associated primarily with the ideas of its historical and organic integrity, understanding of rules, regulations, traditions, customs and so on. The new image of culture is increasingly associated with the development of noosphere, global thinking, ideas ekohumanizmu and universalism, and includes the phasing out of the simplified routing schemes addressing cultural issues, understanding the growing role of reflection in relation to foreign cultures, the recognition of the legality of the existence of multiplicity of truths.

Practically oriented tasks must be solved primarily at a theoretical level. With this in mind the scope of Cultural Studies should be involved in such scientific methods of cognition, function and methodological potential of which contribute to productive implementation of appropriate research procedures. It is to this traditional, on the one hand and innovation on the other, in our opinion, may be classified as general scientific method modeling tool for learning, which is quite a long history of experience and an extensive theoretical study. As the designated method emerged from engaging in the practice of scientific concept of "model", it is now turn primarily to the analysis of the development of this concept.

In philosophy, the term "mode" is often used in speculative terms, such as an analogue of the "theory" in cases where this theory is not sufficiently developed and hides many ambiguities. analyzing the experience of the theoretical study of the concept of "model" and as a general method of modeling knowledge should be noted that the circuit model as an explanation of any phenomenon, and simulation as an analytical and prognostic factors were always under the watchful eye of philosophy of science, thus forming the classic tradition of philosophizing. This analysis shows how to reference the philosophical literature – namely, the philosophical vocabulary of the Soviet era and modern reference works.

The analysis of the method of modeling experience in various fields of humanities – philosophy, aesthetics and art criticism, lack of scientific studies showed a similar direction in the field of cultural studies, which actualizes the need for coverage of the historical dynamics of its involvement in the theoretical and practical aspects of cultural knowledge.

Methodological toolkit notion of "model" actively began to be used in the early twentieth century in various areas of humanitarian thought – sociology, psychology and ethnic psychology and the practice of such arts as literary works, visual arts, drama and more. The unifying factor in these processes was spread psychoanalytic tradition as a universal language and a common methodology entire complex humanities.

Within these disciplines there was an attempt to understand the relationship between psychology and culture, explore the culture and the individual in the complex – the individual as a representative of a particular culture, and also to clarify the relationship between culture, accepted in the society and the individual as the bearer of culture. These main areas of scientific research realized in the 20's and 30's of the twentieth century. American "ethnopsychological school", headed by A. Kardynar and famous representatives were – F. Boas, R. Benedict, M. Mead, R. Linton, K. Klakhon, K. J. Honihman Dubois et al. As a result of research carried out by scientists and anthropologists was formed by the direction of "Culture-and-personality" and the beginning of a systematic theoretical research rules for the nation and the psychological components that are common to all members of ethnocultural communities.

In general, the development of well-known American and European anthropologists early twentieth century, the concept of "fundamental (basic) person", "modal personality", "basic personality structure" as key concepts contributed not only to the formation of important methodological tools within the research of cultural and psychological anthropology, etnoantropolohiya and ethnic psychology, but also reveals the commonality of contemporary scientific research among a range of philosophical areas involved in the study of culture.

The main achievement of ethnic psychology schools were focusing on the concept and phenomenon of "personality" and attempt to detailed study in a particular cultural context. The primary reality for scientists and anthropologists had individual personality, so it is with the study of personality and individual, in their opinion, it was necessary to begin the study of every nation. It is important to note that members of the above named school focused its attention not on society as a whole, namely the culture.

Key words: model, modeling, modal personality, basic personality type, method of cognition, psychology, psychological anthropology, etnoantropolohiya and ethnic psychology.